

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Műszaki Pedagógia Tanszék

Bevezetés a számvitelbe - tananyagegység fejlesztése gondolattérképek útján

Készítette: Fidesz Ivett és Szonda Judit
Közgazdásztanár MA hallgatók

Konzulens: Dr. Molnár György
egyetemi docens

Szalóki Tiborné
egyetemi tanársegéd

Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Budapest, 2015

T a r t a l o m j e g y z é k

Bevezetés	1
1. A jelenlegi körülmények bemutatása.....	2
1.1. Amit a kerettanterv előír	2
1.2. Bevezetés a számvitelbe	3
1.3. Tankönyvellátottság.....	5
1.4. Diákjaink véleménye	7
1.5. A pedagógusok véleménye	9
1.6. Piacképes tudás versus tananyag	12
2. Tananyagegység fejlesztése gondolattérképek útján	13
2.1. A tanításban alkalmazható új szemléletekről.....	13
2.2. Virtuális pedagógia	15
2.3. Rendszerelmélet a tanulásban	15
2.4. Gondolattérkép.....	16
2.5. Projektmódszer	17
3. A számvitel, mint tantárgy és mint szakma	19
4. Tananyagfejlesztés.....	21
4.1. A vagyon, mint kiindulópont	21
4.2. A vállalkozás vagyona	23
4.3. A mérleg és a számviteli rendszer	25
4.4. A számviteli törvény	25
4.5. A kettős könyvvezetés	28
4.6. Projekt feladat	30
Összefoglalás	31
Irodalomjegyzék	32

A dolgozat lezárva: 2014. május 2.

Á b r a j e g y z é k

1. ábra Üzleti gazdaságtan I. – Novoprint Kiadó (6 tankönyv modul rendszerben).....	5
2. ábra Üzleti gazdaságtan 11. osztály - Műszaki Kiadó	6
3. ábra Üzleti gazdaságtan és Üzleti gazdaságtan példatár és feladatgyűjtemény – Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó	6
4. ábra Tanulói kérdőív kiértékelése 1.....	8
5. ábra Tanulói kérdőív kiértékelése 2.....	9
6. ábra Tanári kérdőív kiértékelése 1.....	10
7. ábra Tanári kérdőív kiértékelése 2.....	11
8. ábra Tanítás a 21. században – gondolattérkép <i>(saját szerkesztésű)</i>	14
9. ábra A vagyon – gondolattérkép <i>(saját készítésű)</i>	22
10. ábra A vállalkozás vagyona – gondolattérkép <i>(saját készítésű)</i>	24
11. ábra A számviteli törvény és kettős könyvvezetés – gondolattérkép <i>(saját készítésű)</i>	27
12. ábra „Pénzügyi folyamatok - Reálfolyamatok – Könyvelés” folyamatábra <i>(saját készítésű)</i>	29

Bevezetés

A számviteli alapjainak oktatása jelenlegi gyakorlata a sok-sok részletszabály és fogalom megismertetése után jut el az adatokból összeállítható számviteli beszámoló összeállításához. Számos, egyre magasabb szintű számviteli kurzus, szakmai gyakorlati és oktatási tapasztalatunk alapján jutottunk el arra a véleményre, hogy ez az út a diákok számára meglehetősen rögzös, túl elméleti, elvont, a diákok nem tudják az ismereteket rendszerbe rendezni. Márpedig az igényes számviteli munkához elengedhetetlen a rendszerszerű gondolkodás, az összefüggések felismerése, és a megfelelő szabályok és célszerű módszerek alkalmazása.

Ezt felismerve TDK dolgozatunkban először bemutatjuk a jelenlegi oktatási gyakorlatot, és annak gyenge pontjait, majd egy általunk kidolgozott, rendszerszerű gondolkodást feltételező kiindulópontot mutatunk be a számviteli ismeretek oktatásához. Ennél a módszernél a diákokkal együtt gondolkozva, a saját, illetve a családi gazdálkodásból kiindulva értelmezzük a vállalkozásoknál zajló folyamatokat és hatásukat a vagyona illetve a beszámolóra. Eközben megismerjük a számviteli rendszer részeit, valamint külső és belső kapcsolódásait. A dolgozatban az oktatást segítő prezentációkat és feladatokat is bemutatunk.

Dolgozatunkban a számviteli ismeretek nagyon kis, bevezető részére koncentrálnunk, melynek értő elsajátítását kulcsfontosságúnak tartjuk a későbbi, akár magasabb szintű tanulmányok szempontjából. Véleményünk szerint ez a megközelítés elősegíti a diákokban a közgazdasági gondolkodás kialakulását is.

A következőkben azt a kérdést járjuk körbe, hogyan tanítják jelenleg a számvitelt az egyes közoktatási intézményekben, illetve a szakképzésben elsősorban a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés során. Tapasztalatunk szerint ezzel a tantárggyal kapcsolatban fordul elő a legtöbb tanulási probléma, ez pedig nem indokolható szimplán a tantárgy nehézségével vagy a tanulók szorgalmával. Pedagógusként és számviteli területen régóta dolgozó szakemberként a megszerzett tapasztalatokra építve keressük a megoldásokat, hogyan lehetne jobbá tenni a jelenlegi számviteloktatást.

1. A jelenlegi körülmények bemutatása

1.1. Amit a kerettanterv előír

Ebben a tanévben az új szakképzési kerettanterv figyelembevételével kell dolgozni. A változás általában bizonytalanná teszi az embert. Értjük ezalatt az új tantárgyak, a meglévő tantárgyakban más tananyagrészek megjelenését, más óraszámokat, új tankönyvek használatát, a még ismeretlen kimeneti követelményeket.

Természetesen a 2013-ban megjelent kerettantervek csak az ez évben megkezdett képzésekre érvényesek. A már megkezdett képzésekre a korábbi kerettanterveket kell még alkalmazni, így a jelenleg szakközépiskolában közgazdasági szakmacsoportot tanuló diákok még eszerint tanulnak.

A korábbi kerettanterv idevonatkozó részének a lényege a következő:

A tanulók először a 11. évfolyamon találkoznak a számvittel, üzleti gazdaságtan tantárgy keretében. Amennyiben a szakközépiskolák számára előírt közgazdasági szakmacsoportos kerettantervet figyelembe véve készítünk egy tanmenetet, a számvitel tanítására megközelítőleg négy-hat hét jut (20-30 tanóra) a 11. évfolyamon (témakör: a számvitel alapjai), a 12. évfolyamon (témakör: a zárás és a beszámoló) nagyságrendileg ugyanennyi időt számhatunk erre a tananyagrésze. A kerettantervben előírt tananyag mennyiséghez képest a 20-30 órás órakeret véleményünk szerint nagyon kevés, így nincs idő az ismeretek megfelelő megszilárdítására.

Ezzel szemben az új szakképzési kerettanterv azt a változást hozza a szakközépiskolai képzésben, hogy üzleti gazdaságtan tantárgy helyett az egyes témakörök külön tantárgyként jelennek meg a 11-12. évfolyamon: adózás, pénzügy, számvitel, statisztika tantárgyak. Így a számvitelre a 11. évfolyamon 2 óra, a 12. évfolyamon 3 óra jut hetente. Ezzel párhuzamosan a tananyag mennyisége is megnőtt, így még nem látható, hogy a megnövelt óraszám biztosabb tudást eredményez-e.

A fent nevezett kerettanterv szabályozza továbbá a közgazdasági szakmacsoportos szakközépiskolai képzésre épülő pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés keretében tanítandó számvitel tantárgyat is. A kétéves képzés keretében a tanulók heti 5,5 illetve 6 óra keretében találkozhatnak e tantárggyal. Elöljáróban problémát jelenthet az elméleti képzés túlsúlya a gyakorlathoz képest (például a 13. évfolyamon 4 óra elmélet és 1,5 óra gyakorlat), a tanulók tudásszintjének eltérése (hiszen közgazdasági érettségivel rendelkezők és egyéb

középiskolában érettségizettek egyszerre és azonos óraszámban tanulják ezt a tantárgyat), valamint a tananyagtartalom a középiskolai képzésben feltüntetett egységekkel azonos a 13. évfolyamon (tehát lényegében a ismétlés a tanulók számára).

A nevezett kerettantervekből a teljesség igénye nélkül ennyi információt emeltünk ki, az említett problémákat részletesebben is kifejtjük a dolgozat további részében. Ugyanakkor azt is problémának látjuk, hogy az egyes képzési szintek követelményei sokszor fedik egymást, nem egymásra épülők. A sok ismétlés miatt az egyes képzések nem hatékonyak, és az új tananyagrészek megszilárdításához nincs elég idő.

Mint látható, pusztán már a kerettantervek értelmezése (mind a kifutó, mind a 2013-tól bevezetésre kerülő képzés esetében) kritikai észrevételeket vet fel. Sajnos az óraszámokon, a tananyagtartalmakon nem változtathatunk, legfeljebb megjegyezhetjük, hogy a számvittel kapcsolatos tanulási nehézségeknek ez is egyik kiváltó oka lehet.

1.2. Bevezetés a számvitelbe

Kétségtől nem mindegy, hogy tanulóink milyen formában találkoznak először a számvitel tantárggyal. Akár a középiskolai éveket, akár az érettségi utáni szakképzést tekintjük, fontos az ún. „első benyomás”. Mivel a tanulásra irányuló motiváció középiskolás korban sok esetben hiányzik, kiemelt fontossággal bír az érdeklődés felkeltése. Kérdés, hogy az előírt témakört, a szakirodalmat, illetve a rendelkezésre álló eszközöket figyelembe véve ez hogyan lehetséges.

Sajnos a számvitel lényegének megértetése, szemléletes példákkal való alátámasztása helyett már a középiskolás korosztálynál is a Számviteli törvény¹ szövegét vesszük alapul (a törvény egyes fejezetei, beszámolófajták, alapelvek). Az egyik alkalmazott tankönyv (Üzleti gazdaságtan I. 3.1. modul Bevezetés a számviteli ismeretekbe – Novoprint Kiadó 2010.) nyelvezete már első pillantásra riasztó azok számára, akik nem találkoztak még ezzel a témakörrel. Meglátásunk szerint ilyen módon nem lehet megszerettetni, de még érthetővé tenni se ezt a tantárgyat, ami oda vezethet, hogy a diák még a munkába állása előtt elveszíti érdeklődését tanult szakmája iránt.

A kerettanterv szerinti tananyagunk előírt sorrendje: (11. évfolyam, közgazdasági szakmacsoport)

- A számvitel lényege (minimális tartalommal)

¹ 2000. évi C. törvény a számvitelről

- Számviteli törvény
- Beszámolás és könyvvizetés
- Mérleg
- Eredménykimutatás
- Könyvvizetés

Véleményünk szerint érdemes lenne a számvitel bevezetése során fokozatosan bevezetni a szakkifejezéseket a kommunikációba, és a mai gyakorlattól eltérően inkább a való életből, személyes tapasztalatokból vett folyamatok számviteli nyelvre történő lefordításával kellene kezdeni a tantárggyal való ismerkedést. A Számviteli törvény illetve annak tételes előírásai olyan személynek tanítható, akinek már van valamilyen fogalma – akár korábbi tanulmányok, akár személyes tapasztalat - egy vállalat alapvető működési folyamatairól.

Az elmélethez feladatgyűjtemény (Üzleti gazdaságtan I. 3.M. modul Munkafüzet a számviteli ismeretekhez) is kapcsolódik, amely a mérleg és az eredménykimutatás megismertetésén túl a könyvelésbe is bevezeti a tanulókat. Ezt figyelembe véve – a terjedelmes elméleti anyag mellett - nagyon rövid idő alatt el kell juttatni a diákokat olyan szintre, hogy számlaszám szerint tudjanak könyvelni. Erre az érettségi utáni szakképzésben is legalább kétszer ennyi időt szánunk. Leszögezhető, hogy a követelmények túl magasak ahhoz képest, hogy 11. osztályos tanulókkal foglalkozunk. Ez nem segíti az értő tanulást, leginkább magolásra ösztönöz, ami semmiképp sem fog megszilárdult, alapos tudást eredményezni. Ez abból a szempontból sem kedvező, hogy itt egy szakmai képzés alapjairól van szó, aminek ismerete létfontosságú lenne mind a gyakorlati munkánál, mind a későbbi, magasabb szintű tanulmányok megalapozásához.

Mindezek alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy bármilyen középfokú közgazdasági képzésről legyen is szó, a tananyag sorrendisége és a tananyag mennyiségéhez kapcsolt órák száma megkérdőjelezhető. A legelső témakör a Számviteli törvény, ennek fejezeteit sorban egymás után, a kommunikációban átvéve a törvény nehéz szövegezését felér egy gyorstalpaló nyelvtanfolyammal. Amennyiben ezt a megoldást középiskolai képzésben alkalmazzuk, nagyon könnyű a diákság kedvét elvenni e tantárgytól.

Az érettségi utáni szakképzésben már nem akkora probléma a törvény vonatkozó részeinek ismertetése, hiszen ezeknél a tanulóknál már megszületett valamilyen döntés a szakma irányában, így a motiváltságuk is nagyobb. Bár kétségkívül ezt a módszert nem tartjuk alkalmasnak a tantárgy megszerettetésére ebben a tanulói csoportban sem.

1.3. Tankönyvellátottság

Több tankönyvcsalád is létezik a piacon mind a szakközépiskolai képzés, mind a szakképző évfolyam, illetve a főiskolai képzés keretében elsajátítandó számvitelhez. E tankönyveket mutatjuk be a teljesség igénye nélkül.

Amikor egy tanári munkaközösségnek tankönyvet kell választani, általában abból indulnak ki, mit használtak tavaly, tehát ragaszkodnak a régen bevált alkalmazáshoz. A tankönyvek ára is lényeges szempont, hiszen kímélni akarják diákjaikat a nagyobb anyagi terhektől.

Mivel a számvitel Üzleti gazdaságtan tantárgy keretében oktatott a szakközépiskolai képzésben, utánanéztünk, hogy a tankönyvpiacon milyen tankönyvek kaphatók ehhez a tantárgyhoz.

1. ábra Üzleti gazdaságtan I. – Novoprint Kiadó (6 tankönyv modul rendszerben)

Forrás: booker.hu és tankonyvker.hu webáruházak

2. ábra Üzleti gazdaságtan 11. osztály - Műszaki Kiadó

Forrás: Műszaki Kiadó webáruháza

3. ábra Üzleti gazdaságtan és Üzleti gazdaságtan példatár és feladatgyűjtemény –
Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó

Forrás: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó tankönyvkatalógus

Az említett tankönyvek szerzői nem veszik kellően figyelembe, hogy a diákok nem rendelkeznek olyan előtanulmányokkal, melyek során találkozhattak már a számvitel által használt sajátos nyelvezettel. Nagyon kevés képet, ábrát tartalmaznak, az új ismereteket leginkább a számviteli törvény kifejezéseit és mondat-fordulatait használva közvetítik – némi egyszerűsítéssel. A megértést segítő kiegészítő magyarázat, gyakorlati példák bemutatása teljesen hiányzik, vagy elenyésző. A részletszabályok bemutatását követően hiányoznak az összefoglaló, rendszerező blokkok. Mindhárom kiadványról elmondhatjuk, hogy tanári magyarázat nélkül alkalmatlan a tananyag értő módon történő, önálló elsajátításához, illetve az elméleti ismeretek ilyen formában történő tárgyalása nem tudja megalapozni a sikeres feladatmegoldáshoz szükséges elméleti háttérrel.

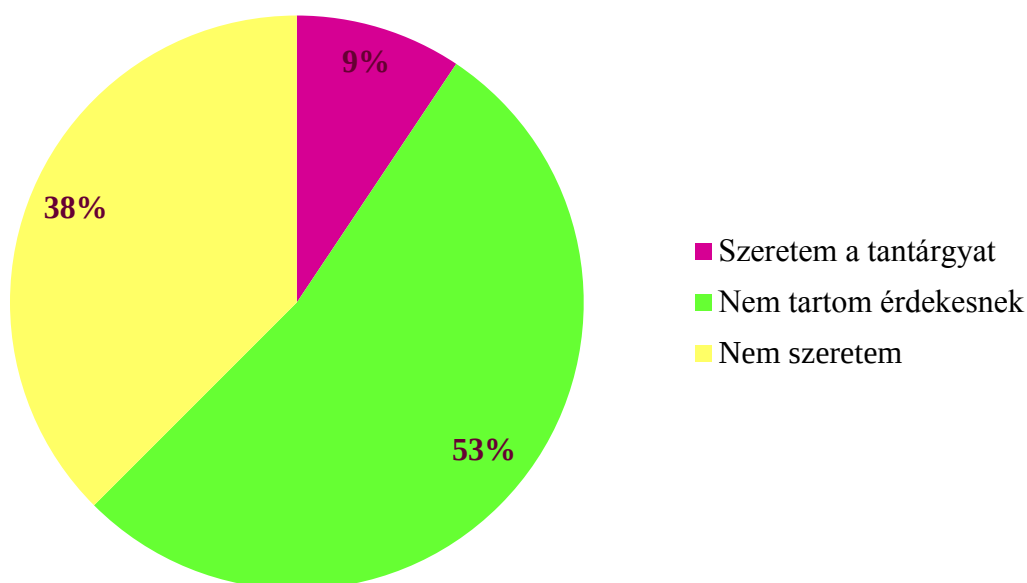
A Novoprint Kiadó témakörönként külön kisebb tankönyveket alakított ki, míg a többi tankönyvben egyszerre található meg a pénzügy, számvitel, statisztika, marketing. A tankönyvekről elmondható, hogy a legújabb kiadás is 2010. évben íródott, tehát az adók és járulékok megnevezését, mértékét mindenképpen aktualizálni kell a tanítás során.

1.4. Diákjaink véleménye

Tanárként szeretnénk megismerni a másik fél véleményét is a számvitel tantárggyal és oktatással kapcsolatban, ezért anonim kérdőíves felmérést készítettünk egy 32 fős szakközépiskolai végzős osztállyal. A kérdőív két kérdést tartalmazott a számvitel oktatásával kapcsolatban, amelyeknél a megadott válaszokból kellett kiválasztani a legjellemzőbbet. A diákok eddig megközelítőleg kétszer egy hónapig tanultak számvitelt a 11. illetve a 12. évfolyamon üzleti gazdaságtan tantárgy keretében.

Eddigi pedagógiai tapasztalatainkra támaszkodva úgy véljük, nem sok tanuló szereti kimondottan a számvitelt. Feltevésünk szerint sokan úgy tekintenek e tantárgyra, mint egy szükséges rossz, amennyiben gazdasági területen szeretnének továbbtanulni vagy dolgozni. Megérzésünk beigazolódt, a tanulók mindössze 9 %-a szereti kimondottan a számvitelt, a többiek érdektelenséget fejeznek ki iránta, illetve nem szívesen tanulják.

Hogyan viszonyulsz a számvitel tantárgyhoz?

4. ábra Tanulói kérdőív kiértékelése 1.

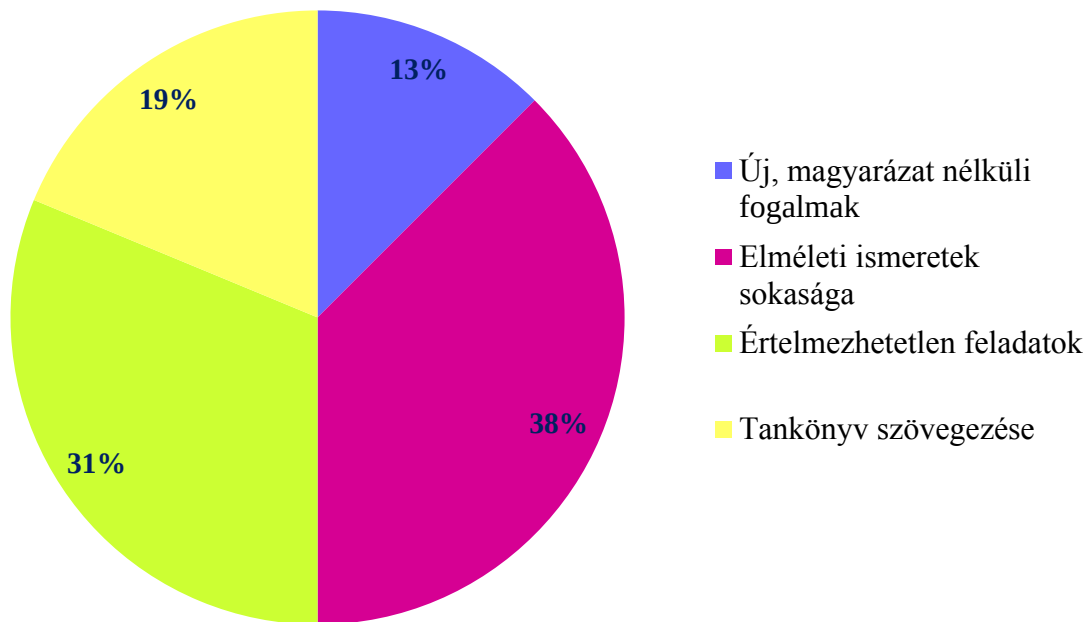
Forrás: Saját szerkesztés alapján (Vác, 2013. okt. 11.)

Ha egy tantárgy iránt ekkora az ellenérzés, kétségkívül el kellene gondolkodni nekünk, pedagógusoknak, mit csináljunk másképp. Érdemes lenne a tananyagot életszerű példákkal kiegészíteni, illetve látványosabban, könnyebben befogadhatóan szemléltetni korszerű technológiák alkalmazásával.

A rossz eredmények mögött persze a tanulók szorgalma is állhat. Ugyanakkor érdemes őket is megkérdezni, mi az oka a tanulási nehézségeiknek. Feltételeztük, hogy elsősorban a fogalmak, illetve a szakszöveg érthetetlen a diákság számára, amely a számviteli törvényből származik.

Előfordul, hogy úgy tanítunk, hogy számunkra bizonyos fogalmak természetesnek tűnnek, de tanulóink ezeket nem tudják értelmezni, mint ahogy a tanulók 13 %-a ezt is állítja. Gondot jelent továbbá az elméleti ismeretek sokasága, mint ahogy a tanulók többsége, 37 %-a is jelezte. A feladatok nehézsége is problémát jelent a tanulók 31 %-ának. Ennek oka, hogy már az elméletet sem tudják megtanulni, ezért képtelenek alkalmazni a gyakorlatban.

Mi a legnagyobb problémád a számvitel tanulása során?

5. ábra Tanulói kérdőív kiértékelése 2.

Forrás: Saját szerkesztés alapján (Vác, 2013. okt. 11.)

A kérdőíves felmérésen túl a tanulókkal beszélgetve próbáltunk arra a kérdésre is választ nyerni, melyik az a témakör, amelyet a legkevésbé kedvelnek. Végül a beszélgetés azt az eredményt hozta, hogy minden témakör során megvannak a fenti problémák, tehát nincs könnyű vagy nehéz téma: vagyis a tanulók nem differenciálnak az egyes tananyag egységek között.

1.5. A pedagógusok véleménye

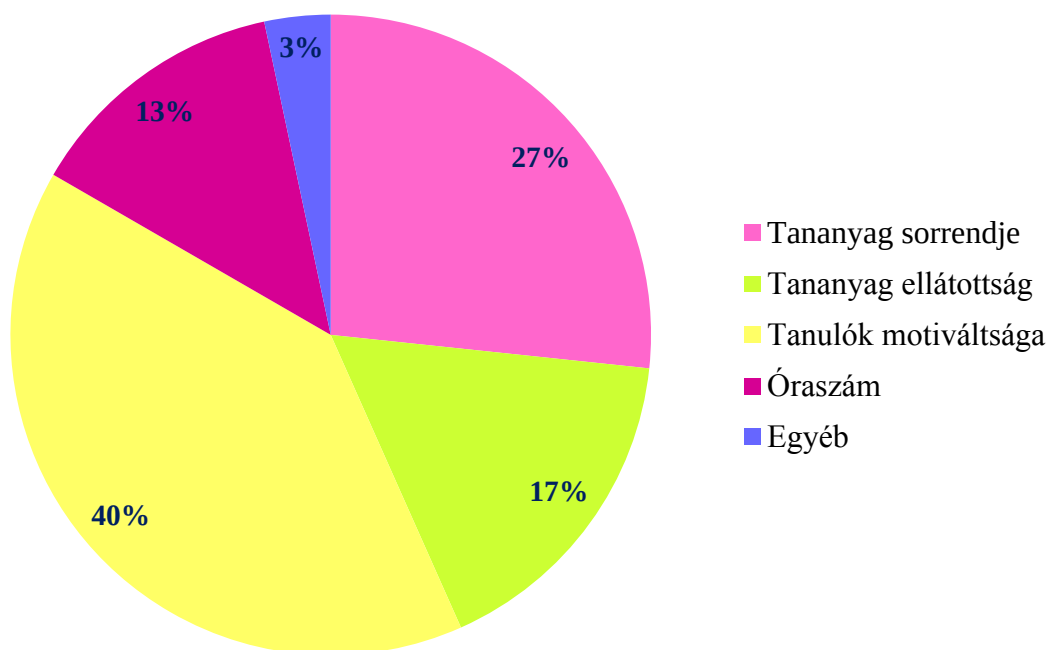
Mivel a megoldás kulcsa a pedagógusok kezében van, érdemes az ő véleményüket is megkérdezni. Kritikai észrevételeket rendszeresen tesznek a kerettantervvel, a tankönyvekkel kapcsolatban. A pedagógusok hozzászólásaiból következtethetünk arra, hogy a számvitel

tanítása nem könnyű feladat. Ellenben, ha a tanulók érdeklődését valamilyen módon felkeltjük, akkor már a tanítás is könnyebb lesz.

A felmérésben részt vett 30 pedagógus szerint a számviteltanítás során legnagyobb gondot a gyenge képességű és motiválatlan diákok jelentik. A tanárok 40 %-a vélekedik így. Elmondásuk szerint a szakközépiskolai képzésre egyre gyengébb képességű diákok jutnak be, akiknek igazából nincs semmi céljuk a szakmai tantárgyak tanulásával. A szakképző évfolyamon ez a helyzet még inkább kiéleződik. Ez a tendencia nem csak városi szinten jelenik meg.

Az új szakképzési kerettantervet rengeteg kritika érte, elsősorban a témakörök, a tananyag sorrendje, valamint az óraszámok tekintetében. Ezt a felmérés is tükrözi: a tanárok 27 %-ának nem felel meg az egyes ismeretanyagok sorrendje, illetve a képzéshez tartozó óraszámot 13%-uk kérdőjelezi meg. A képzésben jelen vannak az elméleti és gyakorlati órák, egyértelműen az elmélet van túlsúlyban, tehát a képzés egyáltalán nem tekinthető gyakorlatorientáltnak. Az egyes óraszámok nem igazodnak a témakörök tanóra igényeihez.

Véleménye szerint milyen időszerű kérdések merülnek fel a számviteltanításban?

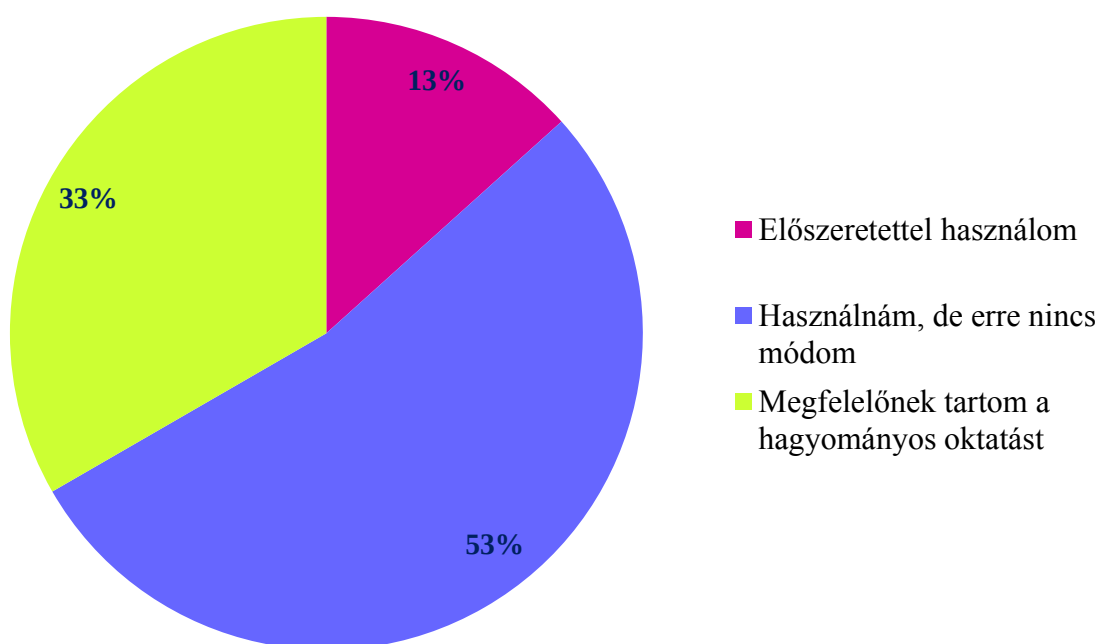
6. ábra Tanári kérdőív kiértékelése 1.

Forrás: Saját szerkesztés alapján (Vác, 2013. okt. 11.)

Az érdeklődés felkeltésében fontos szerepet kaphatnak az IKT-eszközök. Egy színes, szemléletes prezentáció, egy interaktív táblán alkalmazható feladat, feleltető rendszer alkalmazása befogadhatóbbá tehetné a tananyagot. Diákjaink a média és az internet világában élnek, ennél fogva hagyományos eszközökkel - mint tanári előadás, diktálás, táblára írás - már nem tudjuk a figyelmüket lekötni.

A korszerű oktatási eszközök alkalmazásához szükséges a megfelelő anyagi bázis, valamint képzett, ezen módszerekre nyitott pedagógusok is. Felmérésünkben látható, hogy a tanárok mindössze 13 %-a használ rendszeresen IKT-eszközöket, ami a jelenkor vívmányait figyelembe véve elég sajnálatos. Ennek fő oka az intézmények felszereltségének hiánya, ami a tanárok elmondásából érezhető, illetve abból is, hogy 53 %-uk nyitott lenne az újításra, de nincs rá lehetősége.

Hasznosnak tartja az IKT-eszközök alkalmazását tanítási óráin?

7. ábra Tanári kérdőív kiértékelése 2.

Forrás: Saját szerkesztés alapján (Vác, 2013. okt. 11.)

1.6. Piacképes tudás versus tananyag

A klasszikus számviteli ügyintéző munkakörben dolgozók rendszerint rutinszerű, egyszerű számviteli feladatokat látnak el, vagy a főkönyvi könyvelés részterületeit (vevők, szállítók, bankok, pénztár), vagy analitikus nyilvántartást vezetnek. Ez csak olyan nagyvállalatoknál van így, ahol a méretből adódóan külön egység végzi a számviteli munkát (számviteli osztály). Jó esetben az ügyintézőket bizonyos idő után rotációval megcserélik, így egy ügyintéző többféle munkaterületet is megismerhet. Az ennél bonyolultabb folyamatokat már magasabb képzettségű szakemberek végzik.

A kisebb vállalkozások számviteli tevékenységét vagy külsős cég vagy saját állomány végzi, de itt csak néhány fős létszámra kell gondolni. Ebben a néhány főben is elvárás már a magasabb képzettség – főleg a helyettesíthetőség, flexibilitás miatt. Ezeknél a vállalkozásoknál a számviteli ügyintézőket inkább pénzügyi munkakörökben (számlázás, banki ügyek, pénztárvezetés) foglalkoztatják, mert jobban elő tudják készíteni a könyvelés munkáját egy teljesen járatlannal szemben.

Ha így nézzük, a korábban felvázolt, majd a következő évfolyamon ezt kiegészítő további tananyagrészekről azt mondhatjuk, túl sok és túl kevés is egyben. Túl kevés abból a szempontból, hogy túl elméleti, kevés a gyakorlati része, így egy frissen kikerülő pályakezdőnek igen nehéz boldogulnia. A tankönyvekben felvázolt, és megtanult típuspéldák életszerűtlenek, a sorrendjük, formájuk még csak nem is hasonlít a való életben felmerülő feladatokra. Túl sok viszont abból a szempontból, mert egyes tananyagrészeket túldimenzionál, így a készletek értékelését, jövedelem-elszámolást ma már egy gombnyomással megoldják a szoftverek, a szoftverek paraméterezése pedig nem ügyintézői feladat. Túl kevésnek találjuk ezzel szemben a különböző tevékenységek folyamatainak megismerését, a bizonylatok rendszerének és szerepének bemutatását. Az üzleti gazdaságtan keretében pedig nem a könyvelési ismereteket, hanem inkább a beszámoló összefüggéseit, értő elemzésének bemutatását tartanánk fontosabbnak. Ez bármilyen gazdasági jellegű munkakör során hasznos ismeret lehet.

Ugyanakkor a KSH adataiból kitűnik, hogy egyre kevesebben állnak meg a középfokú tanulmányoknál ezen a területen: míg 1995-ben a gazdasági ügyintézők 15%-a volt felsőfokú végzettségű, ez a szám 15 év alatt 2010-re megduplázódott (31%) (KSH, 2012. 8. oldal). Ennek az a következménye, hogy a középfokú képzésben elsajátított ismereteket további tanulmányokkal egészítik ki. Ezért is tartanánk fontosnak a tananyag hangsúlyainak ismételt átgondolását a döntéshozók részéről.

2. Tananyagegység fejlesztése gondolattérképek útján

Miután a számviteloktatás jelenlegi gyakorlata a diákok számára nehezen befogadható, meglehetősen elméleti és elvont, ezért véleményünk szerint az új ismeretek világába történő bevezetést a számukra ismerős valós környezetből vett inspirációkkal tudjuk segíteni. Emellett alapvetően fontosnak tartjuk, hogy a diákok a számviteli ismeretek legelejétől rendszerben gondolkodjanak, mert így tudnak szert tenni olyan tudásra, mely megalapozza a későbbi tanulmányok során elsajátítandó részletszabályok megértését is.

2.1. A tanításban alkalmazható új szemléletekről

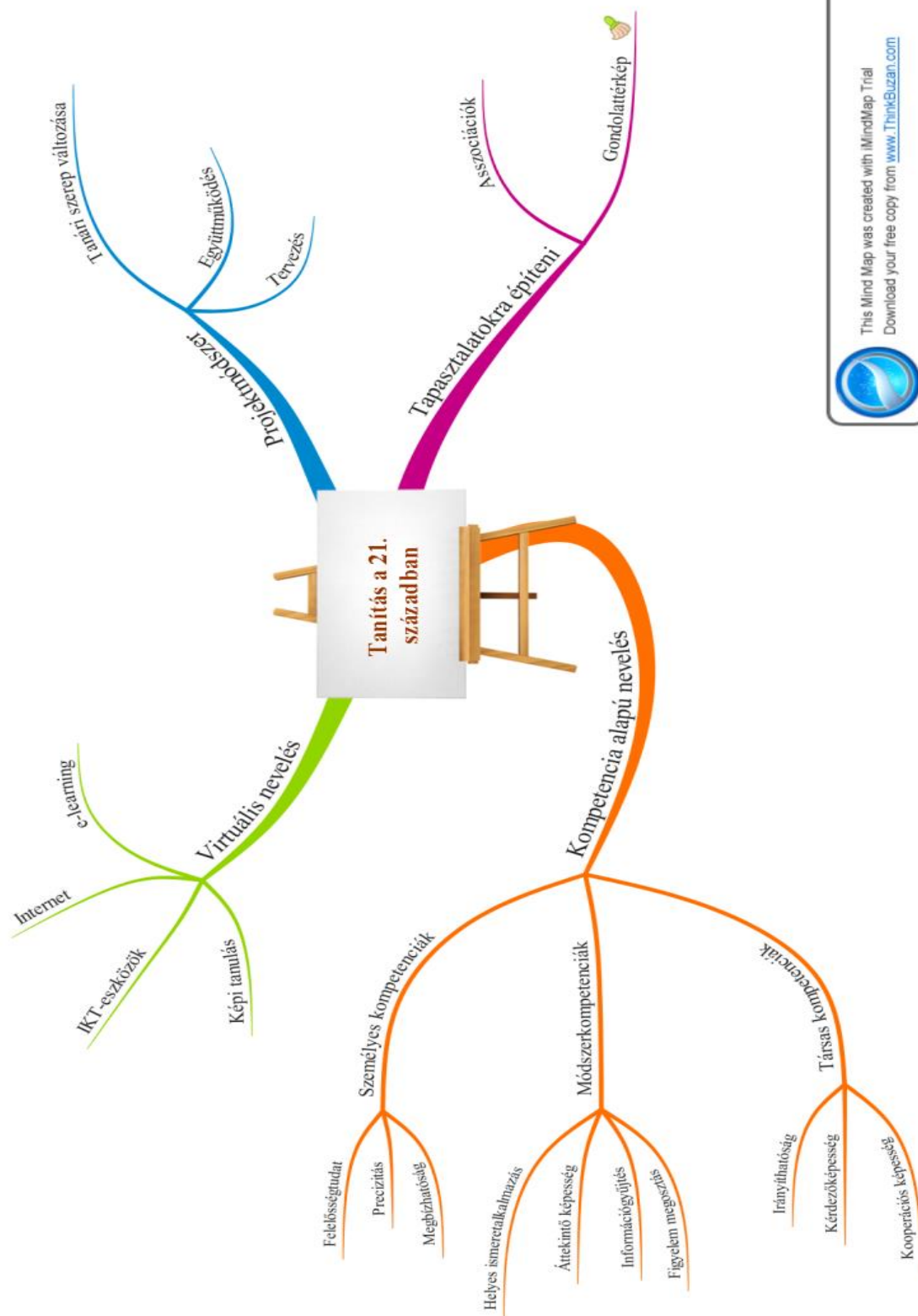
Tanárként nap, mint nap érezzük, hogy egyes tanítási módszerek (diktálás, táblára írás) meglehetősen idejét múltak. Figyelmen kívül hagyva, hogy az egyes intézmények milyen technikai háttérrel rendelkeznek, érdemes változtatni a jelenlegi gyakorlaton.

A tanítás tanítása, újfajta megközelítése a NAT-ban is említésre kerül:

„A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.”

A dokumentum kiemelt része alapján a modern kor kihívásaira reagálni nem csak lehetőség, hanem minden pedagógus számára szem előtt tartandó feladat. Hangsúlyozzuk az érdeklődés felkeltésének, az információ helyes felhasználásának, az új helyzetekhez való alkalmazkodás elsajátításának fontosságát.

Amellett, hogy nem tudjuk a tanulók figyelmét lekötni a hagyományos módszerekkel, az oktatás hatékonysága is kétségesse válhat. A korszerű, 21. század igényeinek megfelelő tanítással kapcsolatos fogalmakat az alábbi gondolattérképen szemléltetjük.

8. ábra Tanítás a 21. században – gondolattérkép (saját szerkesztésű)

A felvázolt módszereket adaptáljuk a számviteloktatásra a teljesség igénye nélkül. Tananyagainkkal ugyanis a tantárgy lényegének megértését, az érdeklődés felkeltését szeretnénk elérni.

2.2. Virtuális pedagógia

Napjainkban a tanulás-tanítás folyamata kilépett az intézményi keretekből. A tanár már nem kizárólagos információforrás, ugyanis a kommunikáció minden színtere egyfajta tanulásra való lehetőség. Nem állítjuk azt, hogy a pedagógusnak fel kell vennie a versenyt a média, az internet világával, inkább az információhordozók helyes használatára kell nevelni.

Manapság az internet által átadott információ az oktatás egyik lehetősége. A diákság – minden korosztályt beleértve – gyakran használja mind tanulási célra, mind a szabadidő eltöltésére. Ezt egy pedagógusnak mindenképp figyelembe kell vennie.

Visszatérve a képi tanulás jelentőségére, kérdéses hogy például a számvitel terén hogyan lehet ezt alkalmazni, hiszen nem minden információt tudunk lefordítani képekre. Az egyes képzési szinteken vannak bizonyos előírások a kimeneti követelményekre, vagyis bizonyos ismeretanyagokat kötelezően át kell adnunk, akár modern megközelítésben, akár hagyományos módon.

Az atipikus illetve non-formális tanulási formák elterjedésével a kommunikátor, vagyis a pedagógus szerepe más megközelítést nyer. Igaz, hogy az információt tanítványaink többféle fórumról is megszerezhetik, viszont elengedhetetlen bizonyos időközönként valamilyen visszajelzés számukra. Például, hogy helytálló-e az internetről nyert információ.

A tankönyvek és a tanár jelentőségét olyan szempontból is figyelembe vehetjük, hogy egy írott ismeretanyag összefüggő, koherens egységet alkot, értelmes magyarázattal szolgál. Ellenben képi anyagokat mindenki másképp értelmezhet.

Összegezve azt mondhatjuk, hogy használni kell a képi tanulás, illetve média és internet által adott lehetőségeket, ezekhez folyamatosan tanári segítséget, magyarázatot nyújtva, ügyelve a helyes arányokra.

2.3. Rendszerelmélet a tanulásban

Bármilyen képzésben, szakképzésben veszünk részt, fontos hogy az adott tantárgyakat rendszerszemléletben közelítsük meg. Azaz egy tantárgy bizonyos ismeretek részterülete, illetve egy tantárgyon belül is létrejönnek valamilyen alrendszerek.

Amikor a szakképzésben tanítunk, nemcsak egy-egy vizsgára készítünk fel, hanem egy szakmát próbálunk megtanítani. Tanítványainknak a tananyagot nem csak meg kell tanítani, hanem alkalmazni is tudni kell.

Közgazdasági szakmacsoportban az ismeretek alapja sok esetben jogszabály, amelyek – mint tapasztalhatjuk – folyamatosan változnak. Az órán elhangzottakra nem, mint örök érvényű tézisekre kell tekinteni. Fontos, hogy az információ forrását is tárjuk fel.

Egy rendszer működik, illetve a valóságban megtalálható. Vannak határai, de mivel alrendszerekre bomlik, ezek felbontása nem mindig egyértelmű.

Konkretizálva a fentieket a számvitel tantárgyra: tudatosítani kell a tanulóknak, hogy milyen jogszabályokhoz kapcsolódunk. A tanult folyamatok vállalkozásokban zajlanak le, így fontos, hogy a gyakorlatból példákat hozzunk. Az elsajátított ismeretekkel pedig a munkaerőpiacra fognak kilépni, így a munkáltatók illetve egy vállalat igényeinek is meg kell felelni.

A közgazdasági szakmacsoportos képzésekben az egyes tantárgyak között kapcsolódási pontok vannak. Így fontos, hogy a tanár egy olyan szemlélet birtokában legyen, hogy például a pénzügy vagy statisztika ismereteit számvitel órán fel tudja használni. Az üzleti életben ezek a területek nem ritkán egy pozícióban állnak össze, ezért is fontos, hogy az egyes tárgyak keretében elsajátított ismeretek kapcsolódási pontjait a tanítás során folyamatosan és tudatosan feltárjuk, és megismertessük a diákokkal.

2.4. Gondolattérkép

A gondolattérkép (mindmap) az 1970-es években jelent meg, Joseph D. Novak nevéhez köthető. Ez a módszer támaszkodik a meglévő ismeretekre, ezekre építve vezeti be az új információt. A gondolattérkép kialakításához szükséges az asszociációk alkalmazása. A létrehozás során egy központi gondolatra építünk, ehhez társítunk bizonyos tudástartalmakat.

A gondolattérképet már eleve elkészítheti a pedagógus és kivetíti a diákságnak. Szerencsésebbnek tűnik, ha azt a tanulókkal együttműködve a tanítási órán közösen készítik el. Így a diákok aktív résztvevői lehetnek az órának.

A térkép redukálja a témáék folyó szöveget, kiemeli a lényegét, továbbá az ismeretek közötti kapcsolódási pontok jól láthatóak.

Középiskolákban gyakran tapasztaljuk, hogy a diákok képtelenek jegyzetelni, nem tudják a lényegét kiemelni. Ez pedig fontos lenne az eredményes tanuláshoz. A gondolattérkép leegyszerűsíti ezt a folyamatot, mert a legfontosabb kulcsszavakat tartalmazza, illetve ezek

ábrában helyezkednek el — szemben az elterjedtebb felsorolásszerű megjelenítéssel — így könnyebben tanulható.

A módszer egyszerűsége mellett elmondható, hogy sikeresen és eredményesen alkalmazható bármely iskolatípusban és képzésben. A hagyományos táblán kialakított gondolattérkép mellett már léteznek különféle alkalmazások is e célra, mint például az iMindMap. Ebben a szoftverben lehetőség van a gondolattérkép felrajzolását filmszerűen elmenteni, így egy gondolattérképpel kísért frontális előadást kiválóan elő lehet készíteni.

2.5. Projektmódszer

A módszer a XIX. század végén jelent meg John Deweynek köszönhetően. A projektmódszer alapja, hogy tanulóinknak a való életben hasznosítható tudást kell átadni. Elengedhetetlen, hogy tanulóinkat kreativitásra, önállóságra, konstruktivizmusra neveljük. Lehetővé teszi az együttműködést, a csoportos tapasztalást. A tanár szerepe teljesen más lesz, mint frontális munkaforma során. Az irányítás helyett inkább támogató, motiváló, koordináló szerep jellemzi a pedagógust.

A projektmódszer egyik aspektusa, hogy eredményeképp létrejön egy produktum. A diákok társas kapcsolatai, kompetenciái fejlődnek, a való életben is hasznos ismereteket sajátítanak el.

Konkretizálva a módszert közgazdasági szakmacsoportos képzés esetében legjellemzőbb feladat, hogy tanulóink hozzanak létre egy vállalkozást, és azzal végezzenek el valamilyen tevékenységet. Ez hozzájárul a következő tantárgyi ismeretek elmélyítéséhez:

- Vállalatgazdaságtan
- Marketing
- Készletgazdálkodás – logisztika
- Munkaügyi ismeretek
- Pénzügy
- Számvitel
- Kontrolling
- Üzleti tervezés

A módszer előnye, hogy a számvitel keretében elsajátítandó könyvelést és beszámoló-készítést egy konkrét vállalkozás folyamatain keresztül el tudja képzelni a tanuló, vagyis kiindulópont lesz a gazdasági események értelmezéséhez. Emellett lehetővé válik egyfajta

interdiszciplináris gondolkodás, tehát megtapasztalják, hogy az egyes tantárgyak nincsenek elszigetelve egymástól, hanem egymást támogató, szerves kapcsolatban levő ismeretek.

3. A számvitel, mint tantárgy és mint szakma

A Számvitel egy olyan tantárgy, amelynek már a neve is magyarázatra szorul... tekintettel arra, hogy a „számvitel” szó nem közérthető mindenki számára, így fontosnak tartjuk, hogy a számvitelt tanító tanár a diákokkal történő első találkozásánál tisztázza a szó jelentésének tartalmát.

Ennek keretében beszélnie kell a számvitelről, mint önálló tudományról, illetve egy szakmáról is.

Bevezetőként célszerű elmondani a számvitel kialakulásának lépéseit:

1. A vállalkozások saját működésének átláthatósága miatt alakult ki
2. Később a termelés és a kereskedelem fejlődése elengedhetlenné tette, hogy kialakuljon egy olyan közös „nyelvezet”, melyet minden piaci szereplő megért és egyformán értelmez
3. A világgazdasági válság felgyorsítja ezt a folyamatot, mert a tőzsdei cégek által kibocsátott információk nem szabályozottak és egységesek
4. 1929: a számvitel, mint tudomány különválik a pénzügytől

Megemlítendő, hogy a kettős könyvvitel nem újkeletű dolog, Luca Paccioli olasz szerzetes 1494-ben veti papírra először a kettős könyvvitel jól strukturált rendszerét.

A számvitelt sokan szinonimaként kezelik a könyvvittel, pedig ez helytelen: a könyvvitel része a számvitelnek, de fordítva nem igaz.

Mi is a számvitel? Egy információs rendszer, amely folyamatosan követi, megfigyeli és rögzíti a vállalkozás pénzügyi és reálfolyamatait, és erről információt nyújt az érdekelteknek. Hogy kik az érdekeltek? A kérdésre a választ a diákokkal együtt kereshetjük meg.

Magyarországon a számviteli törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek szabályai szerint kell eljárni, azonban ez nincs mindenhol így: a nemzetközi gyakorlatban gyakoribbak a standard-alapú szabályozások, amelyekben részletesen kidolgozott esettanulmányok gyűjteménye jelenti a szabályozást.

A bevezető óra keretében célszerű bemutatni a számvitel és a számviteli munka főbb területeit: pénzügyi számvitel, vezetői számvitel, könyvvizsgálat, illetve a számviteli munkához szorosan kapcsolódó területeket, mint az adózás, kontrolling, pénzügy, statisztika. A bevezető tanulmányok során kizárólag a pénzügyi számvitel alapjaival ismerkednek meg, de mindenképpen érdemes hallani a számvitel más területeiről is a tanulmányok kezdetén. Érdemes kitérni a vállalkozási számviteltől eltérő más területek bemutatására (elsősorban a

pénzüntézet és költségvetési területre), hiszen ezekre a területekre speciális szabályok vonatkoznak, melyeket külön tanulmányok során lehet elsajátítani.

Ezen alkalommal arról is el lehet beszélgetni a diákokkal, hogy milyen irányban lehet továbbképezniük magukat, ha kedvet kapnak ehhez a szakmához, milyen egy jó számviteles, milyen kompetenciákkal és tulajdonságokkal rendelkezik, mi mindenhez kell értenie, és munkája során mely rokon szakmák képviselőivel találkozik.

Mindemellett fontosnak tartjuk kihangsúlyozni, hogy a számvitel alapjaiban szerzett jártasság bármilyen üzleti területen elhelyezkedve, illetve saját vállalkozás indítása esetén is hasznos lehet, hiszen a partnerekről rendelkezésre álló nyilvános információk megértéséhez nyújthat nagy segítséget.

4. Tananyagfejlesztés

A tananyagfejlesztés során a korábban leírtak szerint a rendszerszerű gondolkodást tartottuk szem előtt, amely jelen esetben részben rendszerekben történő gondolkodást, részben a rendszerekben és a rendszerek között zajló folyamatokban történő gondolkodást jelent.

Szintén kiemeltük a vizualitás fontosságát, ezért lehetőség szerint törekedtünk a minél beszédesebb ábrák alkalmazására. Ennek egyik útja a gondolattérképek alkalmazása, mely módszer nagyon jól alkalmazható az számvitel területén, ahol minden mindennel összefügg.

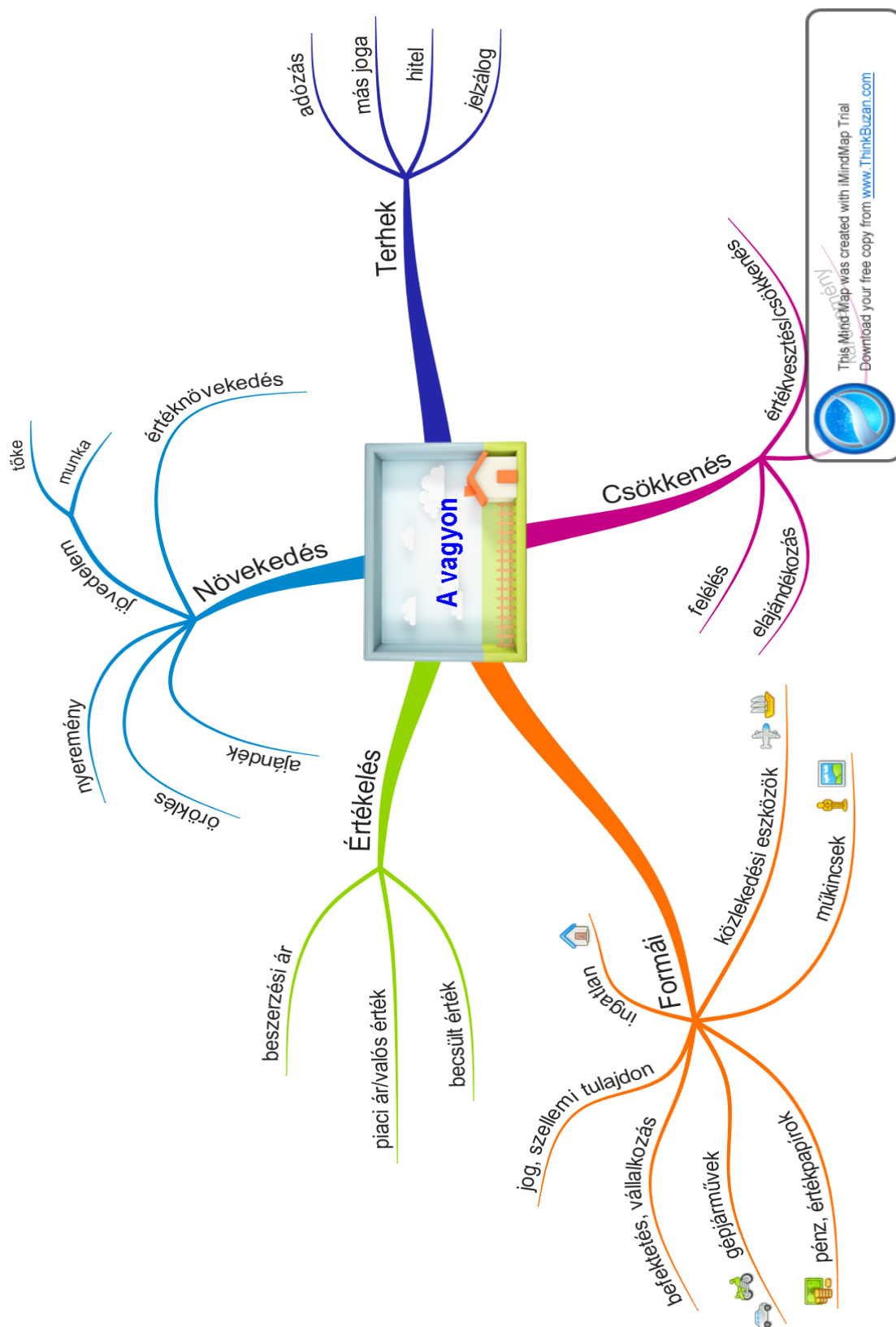
4.1. A vagyon, mint kiindulópont

Legelsősorban ehhez az egyik legkisebb gazdasági egység, a család vagyoni helyzetének átbeszélését javasoljuk, ehhez a 16-18 éves korosztálynak már vannak kapcsolódó élményei, ismeretei.

Milyen vagyona, jövedelme, kiadásai lehetnek egy családnak? Ezek egyszerűnek tűnő, mégis messzire vezető kérdések. Kiindulópontként tehát interaktív, brainstorming² jellegű órát tartanánk a vagyon témakörében, melynek során a tanár folyamatos kérdésekkel irányítja a beszélgetést, és a hasznos információkat gondolattérképként ábrázolja. A fogalmak jelentésének tisztázása még akkor sem maradhat el, ha a diákok spontán ötletéből származik, hiszen ezeket a dolgokat mindenkinek meg kell értenie. Ez előkészítheti a számvitel nyelvezetének szakszerű alkalmazását is a későbbiekben. Ehhez a tanárnak előre át kell gondolnia, hogy a beszélgetés végére hová akar eljutni, illetve előre meg kell terveznie a gondolattérkép ábráját. Ez azért is fontos, mert már itt ki kell jelölni azokat a pontokat, ahová a számvitelhez kapcsolódó ismereteket kapcsolni fogjuk.

Ezen órák keretében mindenképpen tisztázni kell, hogy mi a vagyon, milyen formában jelenik meg, mitől nőhet, illetve csökkenhet, milyen terhei lehetnek, hogyan értékelhetjük, miért és kinek fontos, hogy információja legyen a vagyonunkról. A téma végére a közös gondolkodás eredményeképpen az alábbi gondolattérkép kerülhet felvázolásra.

² brainstorming: ötletbörze

9. ábra A vagyon – gondolatterkép (saját készítésű)

Az ábrában megjelenő elágazások közül véleményünk szerint a 16-18 éves korosztálytól nem elvárható, hogy az immateriális jogokról (akár mint vagyonelem, akár mint teher) bármiféle ismerete legyen, ezért ezeknek a fogalmaknak részletesebb magyarázata szükséges. Emellett fontosnak tartjuk annak a rögzítését is, hogy az egyes vagyonelemek cseréje nem jelent sem vagyonnövekedést, sem vagyon csökkenést.

Fontosnak tartjuk a diákok pénzügyi kultúrájának kialakulását is, azért a tanár – közgazdászként – kiléphet a kizárólag számviteles szerepből, és a folyamatokat tágabb dimenzióban is értelmezheti. Gondolunk itt például a megnövekvő törlesztő részletek és csökkenő fedezeti értékekből adódó óriási vagyonesztékre, vagy a vagyonelemek és likviditás összefüggéseinek kérdéseire. Ezekről a dolgokról sok mindent el lehet magyarázni a diákoknak megfelelő szóhasználatával úgy, hogy megértsék. Itt kell még megbeszélni a diákokkal, hogy milyen esetekben érdekes vagy merül fel az egyes vagyontárgyak, vagy a teljes vagyon értékének meghatározása, gondolunk itt például az örökösödés, válás, vagy értékesítési szándékra.

4.2. A vállalkozás vagyona

A következő témánál a magánvagyonnál tanultakat adaptáljuk a vállalatokra. Megállapítjuk, hogy milyen alapvető eltérések vannak a két rendszer között:

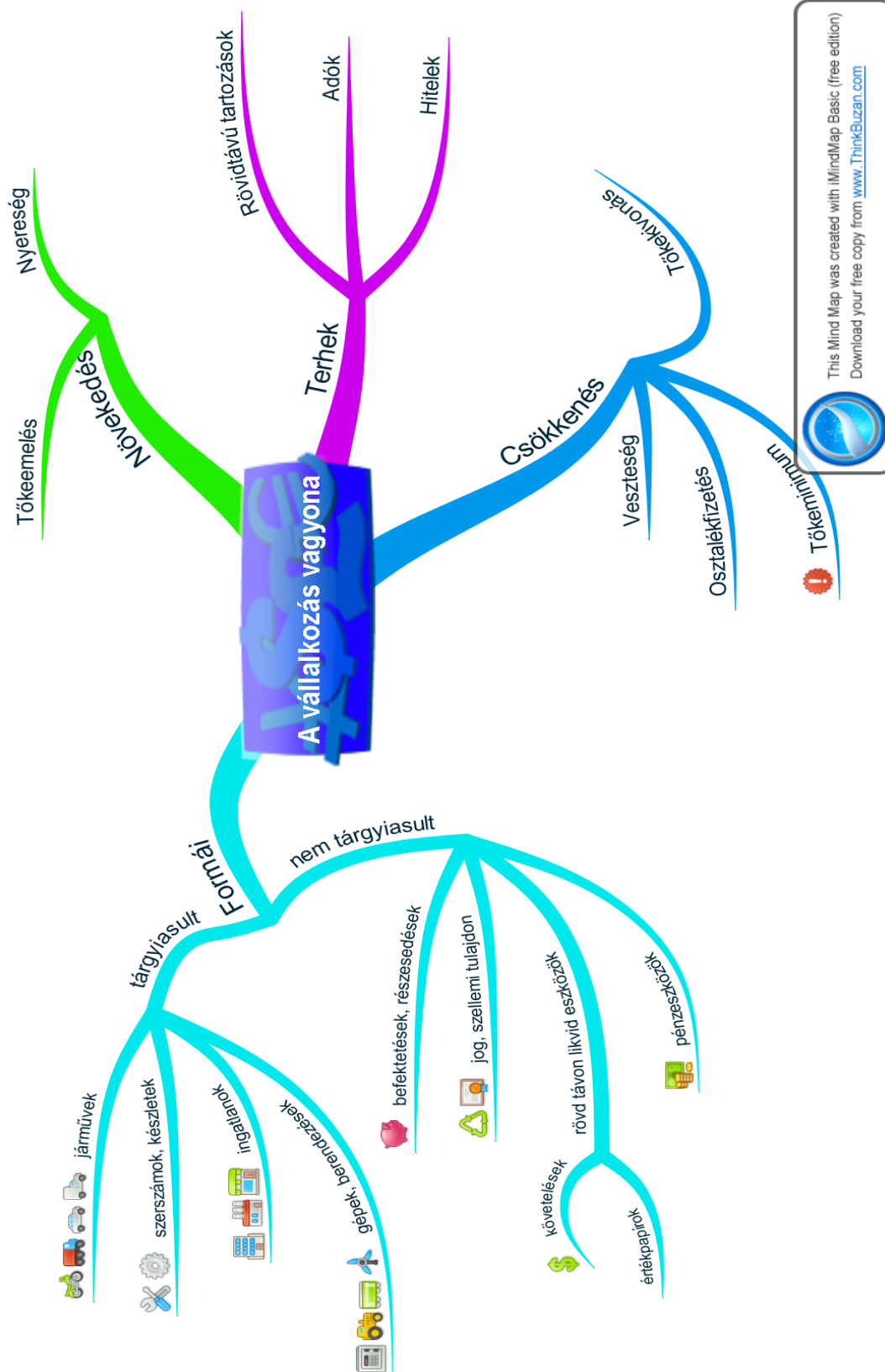
- értékelés
- pénzforgalmi illetve teljesítési szemléletből adódó különbségek

Az értékelésnél azt kell kiemelni, hogy a számvitel alapvetően historikus adatokkal dolgozik, de vannak kötelező és választható értékmódosító szabályok, erről sokkal később lesz szó részletesen.

A teljesítési szemléletből adódóan keletkeznek a követelések és kötelezettségek, hiszen a két időpont közötti időtartamot így lehet áthidalni. Itt fontosnak tartjuk a folyamat konkrét példán történő bemutatását, mivel ez a számvitelnek az egyik legalapvetőbb szemléletbeli alapja, és ezek a fogalmak meglehetősen absztraktak.

Fontos eltérés még, hogy a vállalkozás saját tőkéjére vonatkozóan – vállalkozási formától függően – vannak törvényi minimum előírások, melyről a diákok már korábbi tanulmányaik során hallottak, de itt érdemes feleleveníteni azt az ismeretet.

A magánvagyon ábrájából átalakított, a vállalkozás vagyonára vonatkozó gondolattérképünk a következő oldalon látható.

10. ábra A vállalkozás vagyona – gondolattérkép (saját készítésű)

Az ábra elrendezése előrevetíti a számviteli beszámoló részét képező, a vagyonelemeket bemutató formális kimutatás, a mérleg egyes sorait, elemeit: bal oldalon az eszközökkel, jobb oldalon a forrásokkal. Az egyes csoportok mellett látható ikonok a képi tanulást segítik. A gondolattérképet a prezi prezentációs szoftver segítségével dinamizálhatjuk, az egyes sorokat kiemelhetjük, képeket illeszthetünk bele, melyek csak zoomolva látszanak, így a részletekről külön is beszélhetünk anélkül, hogy a teljes rendszert meg kellene bontanunk.

Az, hogy a vagyon bemutatásának – ha vállalatról van szó – mikor van itt az ideje, szintén fontos kérdés. Ezek részben törvényi szabályozásból adódnak (pl. társaságok éves beszámolási kötelezettsége), részben élethelyzetek, események hozzák. Fontosnak tartjuk, hogy a diákok tisztában legyenek ezekkel a körülményekkel, hiszen a saját életükben is bármikor találkozhatnak olyan szituációval, amikor szükség lehet erre az ismeretre.

4.3. A mérleg és a számviteli rendszer

A 10. ábrából kiindulva áttérhetünk a számviteli mérlegre a gondolattérkép átfordításával.

A társaságok esetében a tulajdonosi vagyont a saját tőke testesíti meg, a társaság vagyont kettős vetületben mutatja meg a mérleg.

Ezután lehet bővíteni a rendszert, bemutatni, hogy a mérleg a számviteli beszámoló egyik eleme, majd a beszámoló a számviteli rendszer része, és a számviteli rendszernek milyen további elemei vannak. Mivel ennél a résznél alapvetően új ismeretek átadásáról van szó, a teljes számviteli tananyag vázát adja meg, itt a tanárnak kell beszélnie, és az egymáshoz kapcsolódó rendszerek bemutatását egy világos prezentációval érdemes kísélnie.

Miután ez az elméleti blokk alapvető ismereteket tartalmaz, ugyanakkor meglehetősen újszerű is a diákok szempontjából, ezért ennek megértését a tananyagblokk végén feleltető rendszeres vagy papíros teszttel kontrollálnánk. A teszt eredményétől függően kell a következő órán továbbhaladni vagy ismételni.

4.4. A számviteli törvény

Bár véleményünk szerint a beszámoló alapvető összefüggéseinek bemutatása a számviteli tanulmányokba történő bevezetés keretében elegendő lenne a teljes számviteli törvénnyel szemben, a kerettanterv a számviteli törvény bemutatását írja elő. Ezt követve a számviteli törvényre vonatkozóan is készítettünk egy gondolattérképet, mely több órán át történő használatot feltételez – tekintettel a tananyagrész terjedelmességére. Mivel ez az ábra gyakorlatilag egyben ábrázolja a számvitel alapjainak velejét, és az egyes fogalmak,

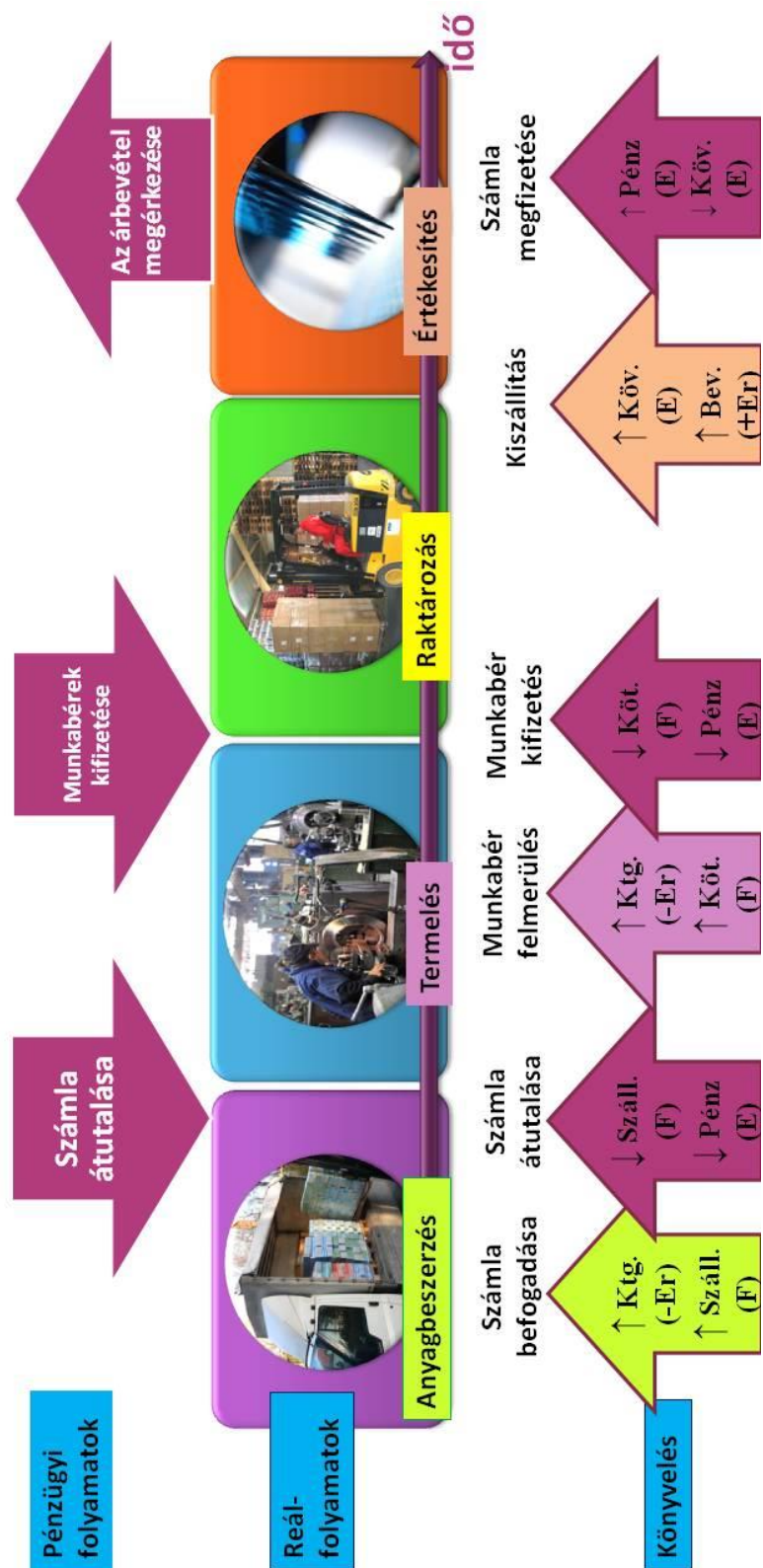
kategóriák közötti összefüggéseket, a kísérő szövegben törekedni kell a rendszer minél részletesebb bemutatására, folyamatosan biztosítva a rálátást a teljes egészre is. Ezért nagyon fontos, a részletek bemutatásának sorrendisége, azaz pontosan meg kell tervezni, hogy a mondanivaló során az ábra mely részét mutassuk. Ehhez segítségünkre lehet a prezi, vagy a mindmap készítő szoftver videó funkciója is.

Mivel a gondolattérkép csak kulcsszavakat, összefüggéseket tartalmaz, a tanárnak a magyarázat során többször el kell hagynia ezt a vázlatot, és az egyes részterületekre külön szemléltető ábrákat, mikroprezentációkat készítenie.

4.5. A kettős könyvvezetés

A következő témához folytatjuk a rendszerek bemutatását, ezután a preziből át lehet kötni a könyvelési rendszerre, ami a magyar szabályok szerint kettős könyvelést jelent. A kettős könyvelés egyszerű logikán alapszik, véleményünk szerint viszonylag könnyen elmagyarázható úgy, hogy a mérleg vagy eredménykimutatás 1-1 sorát tekintjük 1-1 főkönyvi számlának.

Fontosnak tartjuk ismét kiemelni, hogy a könyvelés során mind a reál-, mind a pénzügyi folyamatok eseményeit rögzíteni kell, melynek megértésére és gyakorlására egy folyamatábrát készítettünk. A termelési folyamatot sematikus bemutató ábrán jó látható, hogy a reál- és pénzügyi folyamatok szétválásával a termelési folyamat valamennyi eseménye megkettőződik számviteli vonatkozásban, és ezek mind külön gazdasági események lesznek.

12. ábra „Pénzügyi folyamatok - Reálfolyamatok – Könyvelés”
folyamatábra (saját készítésű)

4.6. Projekt feladat

Kiadandó projekt feladat: Az osztályból/csoportból 5, nagyjából egyforma méretű csoport alakul, és az alábbi feladatot végzik el irányított projektfeladat keretében. Az irányított projektfeladat azt jelenti, hogy az egyes munkafázisok között megbeszélés, konzultáció zajlik a tanóra keretében.

4-5 egymáshoz kapcsolódó vállalat jellemző reál és pénzügyi folyamatainak megtalálása, ehhez a szükséges eszközök feltérképezése és az alapvető könyvelési teendők, milyen bizonylatok keletkeznek, hogy kapcsolódhatnak egymáshoz

Pl. fakitermelő cég →

fatelep, amelyik kiszállítja a fűrészárut →

papírgyár →

kiadó és nyomda →

könyvesbolt

1. feladat: csoportok kialakítása, a szerepek, vállalatok kiosztása, a vállalkozás tevékenységének feltérképezése (ez otthoni feladat, lehetőség van hasonló tevékenységű vállalatokra vonatkozóan adatokat gyűjteni, megbeszélni). A tevékenységről a csoport képviselője 3 mondatos összefoglalást készít, melyet a következő órán előad, a tanár azonnal értékeli, ha szükséges kijavítja.

2. feladat: a tevékenység során felmerülő költségek és szükséges termelő eszközök beazonosítása (otthoni feladat) Bemutatása, értékelése az 1. feladattal azonos

3. feladat: megindul a folyamat a fűrészteleptől a könyvesboltig minden órán 1-1 társaság egy termelési folyamatát mutatják be, kiállítják a bizonylatokat, bemutatják az események hatását a beszámolóra. Célszerű a feladatot valós időben végrehajtani, mert az egyes vállalatok folyamatai fedhetik egymást, azaz beleérhetnek egymás óráiba.

A projektmunka kiadása előtt a tanár elmagyaráz egy példán keresztül egy gazdasági folyamatot, melyre vonatkozó prezentációnk a mellékletben található.

A projekt értékelése az utolsó állomás után egyen történik közös megbeszéléssel. Érdemes a feladatra vonatkozó véleményükről, tapasztalataikról egy kérdőívet is kitölteni a diákokkal a végén.

Összefoglalás

Dolgozatunkban a számviteloktatás nehézségeit és buktatóit próbáltuk feltárni, és konkrét javaslatokat adni arra, hogy hogyan lehetne színesebbé és érthetőbbé tenni ennek a tantárgynak az oktatását.

A diákok érdeklődésének felkeltése, majd annak fenntartása olyan kihívás, mellyel minden nap szembesülhetünk a számvitel oktatása során. Igazán rossz érzés annak felismerése, ha ez nem sikerül, de mindent el kell követnünk azért, hogy ez ne rajtunk múljon.

A mindennapi tapasztalataink és az új tanulási környezet jellemzői alapján megállapíthattuk, hogy a tanítási és tanulási folyamat során a motiváció akkor biztosítható leginkább, ha konkrét, életszerű, gyakorlatorientált példákkal dolgozzuk, vagy dolgoztatjuk fel a tananyagot. Ez egy gazdasági, viszonylag nehezebben elsajátítható tananyag esetén, mint a számvitel, hatványozottan érvényesül. Emellett törekedni kell a hagyományos oktatási módszerek mellett az újgeneráció, kooperatív és differenciáláson alapuló módszerek használatára.

Külön nehézséget jelent a számviteli nyelvezet megtanítása, a számvitel oktatása felér egy intenzív nyelvi kurzussal. Külön nehézség ebben, hogy magyar-magyar szótárt kell alkotnunk: köznapi szavaknak új jelentést kell adnunk, és ezek szakszerű használatát megtanítani. Nem csak megérteni, használni, alkalmazni is kell tudni a megfelelő terminológiákat, csak így végezhető megfelelő színvonalon a számviteli munka. Ez rengeteg türelmet, ismétlést igényel mind a tanár, mind a diákok részéről. Ezt a munkát segíthetik azok a képi megoldások, melyek bevezetését és alkalmazását kívánatosnak tartanánk ahhoz, hogy jobb eredményeket lehessen elérni ezen a területen.

Mindezek figyelembevételével fejlesztettük a dolgozatban ismertetett tananyagot, melynek gyakorlatban történő alkalmazását is ki fogjuk próbálni az elkövetkező időszakban.

Irodalomjegyzék

- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
http://www.kormany.hu/download/c/c3/90000/MK_12_066_NAT.pdf (letöltve: 2013. november 1.)
- 2000. évi C. törvény a számvitelről
- A gondolattérkép használatáról
<http://matchsz.inf.elte.hu/VUE/Help/Gondolatterkep.pdf> (letöltve: 2013. november 1.)
- Foglalkoztatottak életkor, foglalkozás és képzettségi szint szerint 1995 és 2010 között (vertikális kongruenciavizsgálat) KSH, 2012. november
- Gyarmathy Éva: Gondolattérképek <http://www.tmt-tanulas.com/index.php?gondolatterkepek> (letöltve 2013. október 29.)
- Hatékony pedagógus -
<http://www.youtube.com/watch?v=jC3D7O-ByLE> (letöltve 2013. október 29.)
- Illés Valér: A projektmódszerről röviden
<http://www.okm.gov.hu/amieuropank/roviden.html> (letöltve: 2013. november 1.)
- Molnár György: Az IKT-alapú tanulástámogatási rendszerek kiterjesztése a pedagógusképzésben, (AgriaMedia 2011 Információtechnikai és Oktatástechnológiai Konferencia, 2011. október 12., Eger)
- Molnár György: Az IKT-val támogatott tanulási környezet követelményei és fejlesztési lehetőségei, In: Benedek András (szerk.): Digitális Pedagógia: Tanulás IKT környezetben. Budapest: Typotex Kiadó, pp. 225-255.
- Nyíri Kristóf: A gondolkodás képelmélete <http://mek.niif.hu/00500/00587/html/> (letöltve: 2013. november 1.)
- Nyíri Kristóf: Virtuális pedagógia – A 21. század tanulási környezete (2009. június 17.) <http://www.ofi.hu/tudastar/iskola-informatika/nyiri-kristof-virtualis> (letöltve: 2013. november 1.)
- Ormos Mihály: Számvitel (BME-GTK, 2012.), egyetemi jegyzet
- Suhajda Éva Virág: A tanulás rendszerelméleti megközelítése – Doktori tézislevele 2012.

http://www.communicatio.hu/doktoriprogramok/kommunikacio/abszolutoriumelott utan/2013/suhajda_virag/tezisek_suhajda_virag.pdf (letöltve: 2013. november 1.)

- Szakiskolai és szakközépiskolai kerettantervek 10/2003. (IV.28.) OM rendelet alapján https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=31 (letöltve: 2013. október 6.)
- Szakképzési kerettantervek: a 14/2013 (IV.05) NGM rendelet alapján https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=440#table2 (letöltve: 2013. október 6.)
- Tanítás a 21. században - <http://www.youtube.com/watch?v=075aWDdZUIM> (letöltve 2013. október 29.)
- Tanítás a 21. században - <http://www.youtube.com/watch?v=bjgKzrkMetU> (letöltve 2013. október 29.)
- Teach me to think http://www.youtube.com/watch?v=mFaG_xnzCzE – (letöltve 2013. október 29.)
- Üzleti gazdaságtan I. 3.1. modul Bevezetés a számviteli ismeretekbe – Novoprint Kiadó 2010.
- Üzleti gazdaságtan I. 3.M. modul Munkafüzet a számviteli ismeretekhez – Novoprint Kiadó 2010.